

Калиновська О. П.

Строган О. І.

Черевко І. Г.

Національний
університет
„Львівська політехніка”

УДК 66.047

ПРОБЛЕМИ РОЗРОБКИ ТА ЗАСТОСУВАННЯ ВІБРАЦІЙНИХ ТЕПЛО - МАСООБМІННИХ УСТАНОВОК

В статье рассмотрены вопросы исследования, разработки, опытной эксплуатации вибрационных тепло-массообменных установок, которые при уменьшении энергетических затрат обеспечивают непрерывное ведение технологического процесса при сохранении и улучшении качества обрабатываемого сыпучего продукта.

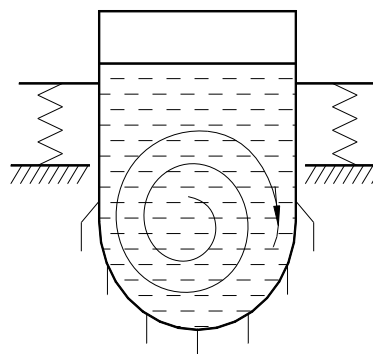
Research questions are considered in the article, to installation and check-out phase of тепло-массообменных options of vibrations, which at diminishing of power expenses provide the continuous conduct of technological process at saving and improvement of quality of the processed friable product.

Вступ. Відомо, що тепло-масообмінні процеси – енерговитратні, вони потребують значної кількості енергії для роботи основного та допоміжного обладнання, для ведення технологічного процесу. В зв'язку з цим актуальним є дослідження та впровадження тепло-масообмінних процесів з меншими витратами енергії.

Аналіз основних досліджень та публікацій. Дослідження показали [1,2,4], що накладання імпульсів коливань на шар сипких матеріалів з одночасною подачею повітря утворює віброкиплячий шар, який має властивості «текучості». При цьому енергія повітряних струменів витрачається тільки на відведення вологи, що значно зменшує енергетичні витрати в порівнянні з іншими методами тепло-масообміну. Слід відзначити, що достатньо складним технологічним завданням є розробка вібраційних тепло-масообмінних установок з комплексними рішенням конструкцій, що забезпечують найменший гідродинамічний опір при безперервному завантаженні, транспортуванні в зоні робочої камери та вивантаженні, і як наслідок – найменші енергетичні витрати.

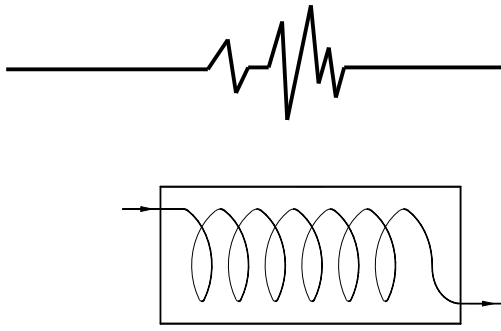
Постановка задачі. Аналіз досліджень гідродинамічних особливостей та кінетики тепло-масообмінних процесів віброкиплячого шару сипких продуктів та розробка на їх основі вібраційних установок з криволінійною формою поверхонь в зоні контакту фаз.

Основна частина. Дослідження були проведені на експериментальній вібраційній установці, нижня поверхня робочої камери якої була перфорована і мала криволінійну U-подібну форму (Рис.1).

Рис. 1. Поперечний переріз перфорованої решітки та траєкторія руху частинок матеріалу

Під дією механічних інерційних регульованих вібраторів робоча камера мала кругову траєкторію руху. Криволінійна поверхня віброуючої перфорованої решітки забезпечувала рух віброкиплячого шару сипкого або формованого продукту з меншим гідродинамічним опором. Під дією вібрації а також тиску продукту, що безперервно завантажуються, сипкий матеріал рухається по гвинтовій траєкторії до вивантаження з робочої камери (Рис.2).

Рис. 2. Траєкторія руху сипкого матеріалу в контейнері робочої камери.

Для визначення продуктивності тепло-масообмінної установки при оптимальних параметрах віброкиплячого шару була досліджена швидкість руху сипкого продукту на прикладі гранульованих комбікормів вологого пресування [1]. Була прийнята однопараметрична дифузійна модель, яка враховує продольне переміщення гранул продукту [3]. Виведено критеріальне рівняння руху W_m гранул в робочій камері вібраційної установки:

$$\frac{W_m}{\sqrt{V_g l}} = 0,062 \left(\frac{fV}{g} \right)^{0,83} \cdot \left(\frac{f^2 A}{g} \right)^{1,45}, \quad (1)$$

де g – висота вільного падіння, м/с²;
 l – висота відкритої частини патрубків вивантаження продукту, м; f – частота коливань, Гц; A – амплітуда коливань, м; V – швидкість руху повітря в перерізі робочої камери, м/с.

Швидкість руху продукту залежить від (1) частоти коливань робочої камери в степені 3,73, від амплітуди коливань – в степені 1,45, а від швидкості струменів повітря тільки в степені 0,83. Експериментально були досліджені також швидкості руху зерна, гранул полістеролу, дражованого насіння цукрового буряка та ін.

Продуктивність вібраційних тепло-масообмінних установок безперервної дії залежить від кінцевої середньої вологості W_{cp} сипкого продукту. Для розрахунку W_{cp} була прийнята однопараметрична дифузійна модель ідеального витиснення [3]. Середню вологість гранул на виході з сушарки розраховували по відомій залежності [1]:

$$W_{cp} = \int_0^{\infty} W(\Theta) C(\Theta) d(\Theta), \quad (2)$$

де Θ – безвимірний час; $W(\Theta)$ – вологість гранул для стаціонарного режиму, %; $C(\Theta)$ – функція розподілу гранул, яка визначає частину гранул, що виходять з вібраційної сушарки через час $\Theta + d\Theta$.

Отримана залежність середньої вологості (W_{cp}) гранул на виході з сушарки дозволяє теоретично розраховувати необхідні

технологічні параметри для конкретної продуктивності. Порівняння результатів експериментальних значень замірів середньої вологості на дослідній установці з теоретичними значеннями дали відхиленнями в різних дослідах від 0,5 до 5,7% [1]. Особливо важливо те, що віброкиплячий шар інтенсифікує процес тепло-масообміну при різних способах: конвективному, кондуктивному, радіаційному, комбінованому та інших за рахунок оновлення поверхні часточок сипкого матеріалу. Відбувається інтенсивний масообмін. Крім постійного оновлення поверхні вирівнюється температура матеріалу в об'ємі шару. При сушінні процес іде рівномірно в об'ємі шару, немає місцевих перегрівів, що є головним чинником для термолабільних матеріалів, тому що виключає втрати вітамінів та інших корисних речовин. Крім того, накладання вібраційних коливань дозволяє вести безперервну роботу та суміщати з тепло-масообмінном процесі ущільнення, формування оболонки, розподіл на фракції та інше.

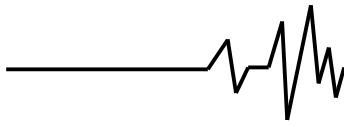
Результати експериментальних досліджень використані при розробці дослідних вібраційних тепло-масообмінних установок для гранул комбікорму вологого пресування. Перш за все, це вібросушарки з U -подібною формою перфорованої решітки, яка складалася з одного, або декількох паралельно розташованих U -подібних жолобів. Були випробувані дослідні вібраційні сушарки, робоча камера яких складалася спочатку з одного U -подібного перфорованого жолоба, потім з двох U -подібних жолобів. На основі цих випробувань була спроектована дослідна вібраційна сушарка, технічна характеристика якої приведена нижче.

Продуктивність, кг/г:	
за випареною вологою	– 480-640;
за готовим продуктом	– 2500.
Робоча поверхня перфорованої решітки, м ²	– 3,5.
Кількість U -подібних жолобів	– 4.
Температура теплоносія, °С,	80 -140.
Швидкість руху повітря в перерізі робочої камери, м/с	– 1,5-3.
Частота коливань, Гц	– 14-17.

Амплітуда коливань, $\frac{A_G}{A_B}$, мм -	$\frac{1,7 - 1,85}{2,0 - 2,5}$.
--	----------------------------------

Встановлена потужність, кВт	– 9.
Кількість встановлених електродвигунів, шт.	– 3.
Габаритні розміри, м	– 3,675×2,82×2,65.

Випробування дослідних установок показало.

1. Конструювання робочих U - подібних жолобів з різною площею перерізу забезпечую різну швидкість транспортування віброкиплячого шару матеріалу.

2. В залежності від властивості сипкого матеріалу є можливість в різних жолобах сушити його при різних температурах або проводити циклічно процеси сушіння та охолодження.

3. Для забезпечення однакової швидкості струменів повітря в об'ємі віброкиплячого шару доцільно проектувати перфорацію нижньої поверхні U - подібних жолобів з постійно зменшеною до периферії площею живого січення отворів.

4. Дослідження підтвердили – оптимальні режими вібраційного сушіння гранул комбікорму, коли вони переміщуються по круговій траєкторії.

5. Проектування промислових вібраційних тепло-масообмінних установок вимагає потужних вібраторів, що в свою чергу обмежується допустимим навантаженням на підшипники вібраторів. Доцільно застосовувати агрегацію простих двохопорних вібраторів паралельно U - подібним жолобам або послідовно (на одній уявній осі).

З урахуванням п.5 рекомендовано проектувати вібраційні тепло-масообмінні установки за двома напрямками.

1. При паралельному розташуванні U - подібних робочих жолобів, вали вібраторів розташовувати також паралельно вздовж жолобів. Приводи двохопорних вібраторів в процесі роботи самосинхронізуються.

2. Встановлювати вали вібраторів на протилежних торцевих стінках робочої камери в підшипникових вузлах на одній уявній вісі. Приводити вібраторів також само синхронізуються..

В роботі (5) обґрунтовано – для забезпечення стійких кругових коливань віброуючої робочої камери необхідно витримати умову:

$$m \cdot l / J > 2, \quad (3)$$

де m - маса віброуючої робочої камери, кг; l - відстань від вісі вала вібраторів до центра маси, м; J - центральний момент інерції, $\text{кг} \cdot \text{м}^2$.

При установці вібраторів на протилежних торцевих стінках робочих камер умовою стійких кругових коливань є наступна залежність:

$$m \cdot l / 2 \left(\frac{1}{J_x} + \frac{1}{J_y} - \frac{h^2}{J_z \cdot l} \right) > 1, \quad (4)$$

де m , J_x , J_y , J_z – маса та центральні моменти інерції віброуючої робочої камери, м та $\text{кг}/\text{м}^2$ відповідно; $2 l$ – відстань між площинами

дебалансами важелів, м; h – відстань вісі вібраторів відносно центральної вісі інерції, м.

Перспективною є вібраційна сушарка з віброприводами на торцевих стінках робочої камери.

Розрахункова продуктивність, кг/г	
гранул комбікорму	-1200.
Розрахункова продуктивність за вологою, кг/г	-174.
Початкова вологість гранул, %	- 20-30.
Кінцева вологість гранул, %	-12-14,5.
Розрахунковий час процесу, с	- 720.
Температура теплоносія, $^{\circ}\text{K}$	- 363.
Витрати теплоносія, $\text{м}^3/\text{г}$	- 13600.
Потужність електродвигунів, кВт	- 4,4.
Кількість електродвигунів, шт	- 2.
Габаритні розміри вібросушарки, м	- 2, 7×2,01×3,7.
Поперечний переріз робочої камери, яка складається з трьох U - подібних жолобів, м^2	- 2,05.

Висновок. Проведені експериментальні дослідження [1,2,4] дозволили обґрунтувати переваги вібраційних тепло-масообмінних процесів, розробити технологічні параметри сушіння та охолодження конкретних сипких матеріалів (гранульованих комбікормів, зерна, гранул полістеролу і, ін). Розроблені та дослідженні дослідні вібраційні тепло-масообмінні установки.

Розроблені удосконалені дослідні установки з трьома та чотирма паралельно розташованими контейнерами U - подібної форми.

Література

1. Калиновський А.О., Топчій В.І., Калиновська О.П. Вплив геометричного моделювання обладнання та технологічних процесів на собівартість продукції// Геометричне та комп'ютерне моделювання. Збірник наук. праць – Харків: ХДУХТ, 2007 – Вип. 18 – с.73-75.

2. Калиновська О.П., Панкевич Б.В., Топчій В.І. Строган О.І. Аспекти застосування системи SOLID WORKS для моделювання апаратів з круговою траєкторією руху// Наукові нотатки. Міжвузівський збірник - Луцьк: ЛДТУ, 2008- Вип. 22 – Частина1- с. 128-132.

3. Ликов А.В. Теорія сушки. 2-е видання - М: Енергія, 1968 – 471с.

4. Калиновський А.О., Черевко І.Г., Калиновська О.П. Математична модель безперервних фізичних процесів.// Наук. конф. проф-викл. сладу інституту прикл. математики та фонд. наук. Тези доповідей – Львів, 2005 – С. 88.

5. Блехман І.І. Синхронизация динамических систем. – М: Наука, 1971 – 896с.